

VALÈNCIA, DE L'ENDERROC AL BOLERO

El mal de cap que trepanava Norbert Escolano aquell matí d'octubre era sà i alimentós. La boca pastosa, els ulls apegalosos, una plaentera sensació de buit. Volia comprovar que no havia somniat la cridada de la nit anterior i va consultar al mòbil la llista de telefonades rebudes. N'hi havia una sense identificar. La centraleta de la Generalitat no deixa petja, i el receptor no sap des de quina extensió s'ha fet la trucada.

Era la primera comanda de certa categoria que rebia des que havia decidit de posar la seua ploma al servei dels altres. Un parell de fracassos com a novel·lista, i la gran depressió alcohòlica en què el va ofegar la marxa inesperada de la seua xica li van obrir els ulls. No servia per a la creació, per a l'expansió de l'ànima. És molt millor escriure al gust de qui paga. Cada paraula té un preu. També els recursos semàntics. Les hipèrboles referides als alts càrrecs i a les seues obres es cotitzen a l'alça. A pesar de tenir les coses tan clares, a Norbert li ha costat molt fer-se un nom. Ja ha perdut el compte dels anys que ha malbaratat escrivint en caòtiques revistes publicitàries, grisos diaris comarcals, i portals d'internet, tan efímers com insolvents.

Norbert s'ha treballat molt aquesta sort tardana. A principis dels 90 va conèixer un plometa que ara és assessor del Director General del Llibre. L'encontre va ser durant un curset sobre internet. Quan la xarxa semblava un invent d'il·luminats. Quan l'actual assessor era un periodista despistat que escrivia articles incendiàries als diaris locals. La conversa sobre les misèries de l'ofici mantinguda durant *coffee break* al pati del Col·legi Major Alameda, va continuar durant algun menú compartit al Don Bar de Blasco Ibáñez, i en alguna nit de copes coincidents. La imprescindible felicitació amb número de telèfon que Norbert va enviar al seu conegut quan el van ascendir i li

van posar moqueta al despatx, va fer la resta.

L'assessor li demanava un pròleg, ample i ben documentat, matisava, per a un llibre de fotografies de la ciutat de València. La València dels anys 90. El signarà el conseller i serà un d'aquells volums grossos que fan un bon regal per a les delegacions estrangeres que reb la Generalitat. Al mateix temps, serveix *“perquè els ciutadans constaten com ha canviat l'aspecte de la capital de la Comunitat Valenciana, com aquests anys de la seua bona gestió han donat fruits que són visibles per les persones, i que com a col·lectivitat fa que sigam objecte de l'enveja internacional”*.

Començaria a prendre notes. Amb aquesta frase pronunciada la nit passada per l'assessor arrencaria el relat. Fa tant de temps que només escriu un bloc impertinent a internet, que haurà de llevar les teranyines al programa de word. Farà un text elegant, amb sabó, però no massa, amb un autobombo moderat i molts adjectius. Tots bons. Hi ha diners. Els col·laboradors cobraran en proporció a la importància del llibre. Si el seu amic no l'ha enganyat, quan òbriga l'e-correu trobarà un contracte i l'explicació de què volen exactament a la Direcció General, i en un arxiu adjunt, ja hi haurà una primera remesa de fotografies que il·lustraran el volum.

Algunes les havien tret dels diaris i eren en blanc i negre, com una de l'ensorrament d'una casa al barri de Carme. Al costat havien col·locat una imatge actual, en color, de la mateixa zona. Norbert recordava que quan era becari a la incipient ràdio autonòmica el van enviar un parell de voltes a cobrir un accident com aquell. Una vesprada especialment agitada es van afonar dos edificis amb mitja hora de diferència. El núvol de pols. Els bombers. Els curiosos. Un indigent o una persona major sense recursos que acabava els seus dies entre la runa de sa casa. Norbert va evocar un periodista veterà, especialista en successos i tribunals que es va deixar seduir per la nova ràdio en valencià. Sense telèfons mòbils, emetien amb la unitat mòbil instal·lada en un cotxe tot terreny. El

reporter cepat, amb l'ànima plena de calls, improvisava un relat emocionant mentre Norbert enregistrava els testimonis dels veïns. Això no ho contaria en el pròleg. Diria senzillament, que *“la ciutat de València ha experimentat una transformació arquitectònica espectacular. Que zones que estaven degradadíssimes com els barris del Carme i de Velluters han sigut esponjades i rehabilitades i s'hi ha creat un espai residencial i comercial de primer ordre”*.

Apuntava aquestes expressions habituals en el llenguatge polític, però buides de significat. Estan foradades com un trau, i només compleixen la funció d'embrutar l'aire. Perquè els silencis són perillosos.

Va clicar sobre la carpeta d'imatges de la platja i va veure Mila. Aquell no era el moment. Mila, no. Ja feia dos anys que se n'havia anat sense donar-li explicacions. Abocat a la barana de l'àtic que compartien a l'Avinguda Manuel Candela la va veure marxar. La mirava i no li feia la sensació que aquella dona que caminava tan tranquil·la, arrossegant la Samsonite roja, l'estés deixant a ell. El sol ponent l'enlluernava, però encara així, des de lluny el Parotet se'n fotia d'ell mentre la seua xica baixava les ecales del metro d'Amistat. La terra la va engolir. Literalment. No com aquella vesprada de juliol del 1989, el primer estiu que estaven junts i no no van fer vacances perquè Mila estava acabant el MIR al Clínic. Cada vesprada baixaven a les Arenes amb l'autobús. A la piscina i al tros de platja que gestionava el balneari, blau i centenari. Aquell capvespre que ara Norbert recorda amb recança, ell va fer un clot amb les mans i va soterrar Mila a l'arena calenta. Ella reia. Sempre reia la seua Mila. També el dia que es va perdre pel laberint dels túnels del metro. Només quan li va prometre amor etern la va descolgar amb la cura d'un arqueòleg i es van soldar en un bes que només es va refredar quan els van servir l'entrepà de truita amb anxoves al Vivir sin Dormir. La piscina amb solàrium, el bar cobert de canyís, els vestidors separats per sexes, els socorristes, els adolescents

efervescents, i el trampolí immoralitzat per Renau. Ja no hi són a la platja. Ni Mila, ni el Cabalito de Mar, ni aquella vista magnífica de la mar plana i de plata, que les nits d'estiu es tatuava la lluna grossa. Tampoc les gandules de tisora. La vista sí que hi és ara, però és d'ús exclusiu per als clients de l'hotel massís que s'ha construït en el lloc que ocupava el balneari esponjós. *“València s'ha obert al mar com mai no ho havia fet una gran ciutat mediterrània. La construcció del passeig, la reordenació de la façana marítima, l'eliminació dels antiestètics xiringuitos i la seua supressió per bars i restaurants amb la mateixa factura, han donat a les platges de Les arenes i La Malvarosa el toc de modernitat que necessitava la ciutat de València. Una modernitat que continuarà augmentant amb la reordenació total del barri del Cabanyal i celebració del gran esdeveniment esportiu del 2007”*. Ja podia respirar tranquil, Norbert: Aquell era el tò.

A la una i mitja ja no s'enrecordava del mal de cap, però estava mort de fam. Norbert volia celebrar modestament la seua sort: un entrepà de luxe i una amanida de plàstic amb un parell de cerveses. I potser un gelat. Mil cinc cents euros per dotze mil caràcters. Pel treball de *negre*.

A aquelles hores el 32 anava buit, però va elegir un dels seients de darrere. Li agraden perquè van en sentit contrari a la marxa i té la sensació que va deixant coses arrere, actes acabats, caducats. Travessava l'exriu pel Pont de la Mar i pensava que una de les fotos que no faltaria al *magnífic-llibre-del-qual-escriu-el-pròleg* és la del Pont de Calatrava. Norbert va recordar una dona que es lamentava per televisió perquè, segons deia, havien inaugurat el pont abans d'acabar-lo, perquè faltava la segona barana.

L'autobús el va deixar al carrer Colom, a dues passes de la Casa del Llibre. No va voler evitar la temptació de fer un colp d'ull a les novetats. Anava curt de peles i no volia tirar de targeta, així és que si picava hauria de ser alguna cosa d'entre l'arsenal d'edicions de butxaca. Les llibreries fan somniar Norbert. Quin dia serà que el

mostrador estarà entapissat amb mil volums de la seua primera novel·la? Mai. Norbert Escolano ja no serà mai novel·lista. Ara és escriptor de cambra. *Negre*. N'hi ha molts, estan de moda.

El temptava l'olor agredolça d'un kebab. Un altre dia s'hauria deixat seduir, però tenia cobert el cupo de multiculturalitat gastronòmica amb el sopar xinés de la nit passada. Va optar per un entrepà del Pans & Company de la Plaça de l'Ajuntament, que ocupa una part del que havia sigut la mítica cafeteria restaurant Barrachina. Norbert té dos records desagradables d'una vetllada al vell bar. A finals del 1989 els habitants de la comarca dels Serrans van baixar a València a manifestar-se perquè no volien un cementiri nuclear a Domeño. Norbert continuava a la ràdio i l'enviaren a informar de la protesta davant la Casa Gran. Ell, que encara era un escriptor sense amo, va dir, ben clar, i amb totes les síl·labes que *“la capçalera de la manifestació ja ha arribat ja a la-Plaça-del-País-Valencià”*. No en va fer cap més d'intervenció en directe. La tempesta es va desfermar quan el cap d'informatius l'esbrancava assegut a la barra del Barrachina, i ell només tenia ulls per a una panderola que passejava les seues gracioses potes damunt una safa de clòtxines amb maonesa.

Sense saber si hi ha bitxos a la cuina, Norbert engoleix un entrepà calent de salmó fumat i formatge blanc. Fulleja el diari i observa detingudament el reportatge que il·lustra l'ambient del dia després de la inauguració del Palau de les Arts. La imatge que més li interessa és la foto de centenars, milers, milions de curiosos retratant l'edifici de Calatrava. Càmeres digitals, telèfons mòbils, o càmeres d'usar i tirar, per a immortalitzar l'edifici. Norbert, que quan era petit es va cremar una cama amb un coet borratxo, imagina el Palau com una falla. Pensa que allò representa l'ésser i el sentiment dels valencians. La festa. Les Falles. El gust per allò que és bonic però efímer. Dedueix que tota aquella gent no mirava el Palau de l'Ópera com un edifici per a sempre. Una obra d'art que esdevindrà clàssica,

perquè sobreviurà la generació actual i les que vindran. Un edifici que s'estudiarà a les facultats d'història de l'art i d'arquitectura. La gent, imagina Norbert, veia una falla. La inauguració havia estat viscuda amb el mateix fervor de la nit de la plantà. I ara, totes aquelles persones que eixien al diari estaven contentes perquè havien fotografiat un edifici que, pensaven, seria cremat tres dies després.